

LIETUVOS DARBO BIRŽA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministrei
Algimantai Pabedinskienei
post@socmin.lt

2015-01-30 Nr. Sd-296

DĖL SUAUGUSIŲ IR SAVO LĖŠOMIS BESIMOKANČIŲ ASMENŲ

Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Lietuvos darbo birža) gauna daug besimokančių asmenų, registruotų teritorinėse darbo biržose, skundų, kuriuose prašoma paaiškinti, kodėl asmenys, besimokantys suaugusiųjų mokyklose ar besimokantys savo lėšomis, negali būti pripažįstami bedarbiais, taip pat reiškiamas šių asmenų nepasitenkinimas esamu reglamentavimu.

2014-09-01 įsigaliojus Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimams, bedarbiais nėra pripažįstami asmenys, besimokantys pagal bendrojo ugdymo programas, įskaitant ir suaugusiųjų mokymąsi, taip pat asmenys, siekiantys savo lėšomis įgyti profesinę kvalifikaciją pagal formaliojo profesinio mokymo programas. Vadovaujantis Darbo rinkos stebėsenos sąlygų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. A1-473 „Dėl Darbo rinkos stebėsenos sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Stebėsenos aprašas), 25.1 papunkčiu, asmenys, kurie iki 2014 m. rugsėjo 1 d. (iki minėtų Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimų įsigaliojimo) mokėsi ir toliau mokosi, arba pradėjo mokytis pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą savo lėšomis, bedarbio statuso netenka.

Suaugę asmenys, siekiantys įgyti aukštesnio lygmens išsilavinimą (nebaigę pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programos), atsiduria dviprasmiškoje situacijoje, kai mokiniams suteikiamos lengvatos jiems nėra taikomos, tačiau jiems užsiregistravus teritorinėse darbo biržose jie nėra pripažįstami bedarbiais, dėl ko negali dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse ir gauti nedarbo socialinio draudimo išmokų. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad asmenys, besimokantys pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, atsiduria blogesnėje padėtyje, nei asmenys, studijuojantys aukštojoje mokykloje pagal iššėstinės formos studijų programas, kuriems bedarbio statusas gali būti suteikiamas. Taip pažeidžiamas nediskriminavimo principas, kai panašios situacijos yra traktuojamos skirtingai.

Pažymėtina ir tai, kad teritorinės darbo biržos, siekdamos derinti darbo pasiūlą ir paklausą, skatina asmenų grįžimą į švietimo sistemą ir/arba profesijos įsigijimą, tokiu būdu didinant jų konkurencinius gebėjimus ir atitikimą darbo rinkos poreikiams. Šiuo metu asmenys, kurie už kvalifikacijos įsigijimą moka savo lėšomis, atsiduria daug blogesnėje situacijoje, lyginant su tais asmenimis, kurių mokymą finansuoja teritorinės darbo biržos (finansuojamos mokymo išlaidos, mokama mokymosi stipendija, tokie asmenys draudžiami valstybės lėšomis privalomuoju sveikatos draudimu, finansuojamos važinėjimo ir apgyvendinimo išlaidos, o gaunantiems nedarbo socialinio draudimo išmoką, šios išmokos mokėjimas yra tik sustabdomas ir vėl atstatomas, užbaigus mokymąsi). Tačiau asmenys, besimokantys savo lėšomis, šių garantijų ir paramos negauna, be to, neįgyja teisės gauti nedarbo socialinio draudimo išmoką, nors kai kuriais atvejais turi reikiamą

nedarbo socialinio draudimo stažą ar kitais pagrindais turi teisę ją gauti, tačiau negauna vien dėl tos priežasties, kad teritorinėje darbo biržoje jie negali būti registruojami bedarbiais.

Lietuvos darbo biržos nuomone, aukščiau aprašyti suaugę asmenys, kurie nusprendžia mokytis ir įgyti pradinį, pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą arba savo lėšomis siekia įgyti profesinę kvalifikaciją, turėtų būti laikomi bedarbiais, nes greta mokymosi jie taip pat aktyviai ieškosi darbo ir gali dirbti, sėkmingai derindami mokymąsi ir darbą.

Siekiant išspręsti aukščiau nurodytas besimokančių asmenų problemas, siūlome:

1. Pakeisti Užimtumo rėmimo įstatymo 2 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. **Bedarbis** – nedirbantis darbingo amžiaus darbingas asmuo, kuris nesimoko pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą, **išskyrus asmenis, besimokančius pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, ir asmenis, besimokančius pagal formaliojo profesinio mokymo programas savo lėšomis**, arba nestudijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas ir yra įstatymų nustatyta tvarka įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje.“

2. Pakeisti Stebėsenos aprašo 25.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„25.1. atsiradus darbo santykiams ar jų esmę atitinkantiems santykiams ar pradėjus vykdyti individualią veiklą ilgesniam kaip 6 mėn. laikotarpiui, tapus mažosios bendrijos, tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos nariu, atnaujinus įmonės, mažosios bendrijos, tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos veiklą, kuri buvo laikinai nevykdoma; įregistravus ūkį Ūkininkų ūkių registre arba tapus ūkininko partneriu ar žemės ūkio veiklos subjektu, taip pat iki 2014 m. rugsejo 1 d. mokiusis ir toliau mokantis, arba pradėjus mokytis pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą, **išskyrus asmenis, besimokančius pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, ir asmenis, besimokančius pagal formaliojo profesinio mokymo programas savo lėšomis**, arba studijuoti aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas;“

Direktorius

Vidas Šlekaitis

Dokumento originalas nebus siunčiamas.

Edita Žaltauskė, tel. (8 5) 236 0789, el. p. Edita.Zaltauske@ldb.lt

Gaut. Z. Skerisvicius
2015. 03. 17

Lietuvos darbo birža
GAUTA
20 15-03-06
Nr. G-1073

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos darbo biržai prie Socialinės
apsaugos ir darbo ministerijos

2015-03-03
Į 2015-01-30

Nr. (13.4-51) SD - 14124
SD-296

DĖL PASIKEITIMŲ, SUSIJUSIŲ SU BEDARBIO ŠĄVOKA

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija išnagrinėjo Jūsų 2015 m. sausio 30 d. raštą Nr. Sd-296 „Dėl suaugusių ir savo lėšomis besimokančių asmenų“ ir teikia atsakymą.

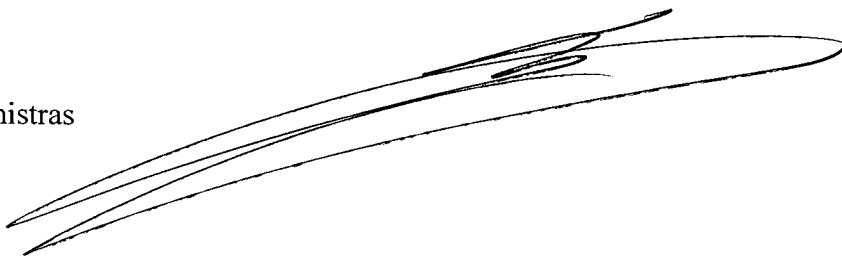
Atkreipdami Jūsų dėmesį į tai, jog šiuo metu yra rengiami nauji teisės aktų pakeitimai, susiję su Darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinio-administracinio modelio įgyvendinimu, informuojame, jog viename iš jų – Užimtumo įstatymo, kuriuo numatoma pakeisti šiuo metu galiojantį Užimtumo rėmimo įstatymą Nr. X-694, kuriame įtvirtinta bedarbio sąvoka, projekte, numatoma, jog bedarbiu būtų laikomas asmuo, kuris atitiktų visas šias sąlygas: nedirba pagal darbo sutartį ar nėra kitų darbo santykiams prilygintų teisinių santykių subjektas; nėra savarankiškai dirbantis asmuo, išskyrus asmenį, kurio pajamos iš tokios veiklos per 12 mėnesių iš eilės laikotarpį neviršija 6 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių ir išskyrus asmenį, kuris yra individualios įmonės, mažosios bendrijos, tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos, kuri laikinai nevykdo veiklos ir apie tai yra informavusios Lietuvos Respublikos valstybinę mokesčių inspekciją centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka, savininkas arba mažosios bendrijos narys ar tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos tikrasis narys, arba Juridinių asmenų registre suteiktą likviduojamos ar bankrutuojančios individualios įmonės, mažosios bendrijos, tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos statusą turinčios individualios įmonės savininkas ar mažosios bendrijos narys, ar tikrosios ūkinės bendrijos ar komanditinės ūkinės bendrijos tikrasis narys; yra asmuo nuo 16 metų iki Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyto senatvės pensijos amžiaus; yra asmuo, pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą turintis darbinį teisnumą ir veiksnumą, išskyrus asmenį, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažintą nedarbingu; **nesimoko pagal bendrojo ugdymo programą, išskyrus asmenis, sukakusius 18 metų amžiaus, kurie mokosi pagal**

bendrojo ugdymo programą, ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba nestudijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas; aktyviai tiek savarankiškai, tiek ir naudodamasis teritorinės darbo biržos teikiamomis darbo rinkos paslaugomis ieško darbo. Taigi, suaugusieji (nuo 18 metų), kurie mokosi ir siekia pagrindinio ar vidurinio išsilavinimo, būtų priskiriami prie bedarbių (iki darbingo amžiaus pabaigos). Numatoma, jog toks bedarbio statuso apibrėžimas, siejant jį su aktyvios darbo paieškos kriterijumi, padės išvengti galimo piktnaudžiavimo naudojantis darbo biržos paslaugomis, tarnaus nedeklaruoto nedarbo problemos sprendimui, padės sumažinti registravimosi darbo biržoje dėl socialinių išmokų problemos mastus. Taip pat padės suvienodinti bedarbių apskaitos (įskaitant statuso suteikimą, sustabdymą ir nutraukimo) praktikas, išvengiant ginčų, šiuo metu kylančių iš nepakankamo apibrėžimo.

Pabrėžiame, jog kol esamos įstatymo nuostatos nėra pakeistos, nėra galimybės pakeisti Darbo rinkos stebėsenos sąlygų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. A1-473 „Dėl darbo rinkos stebėsenos sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ 25.1 papunkčio kitokiomis nuostatomis, nei yra numatyta Užimtumo rėmimo įstatyme. Šiuo metu numatoma, jog Užimtumo įstatymo projektas bus svarstomas Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. pavasario sesijoje.

Viceministras

Gintaras Klimavičius

Vytautas Jursėnas, tel. 2668148, el. p. vytautas.jursenas@socmin.lt